

PRIDD

Ni allwn fyw hebddo

Mae technegau diwydiannol fel tyllu dwfn, mono-gnydio, a gorddefnyddio gwrtaith cemegol a phlaladdwyr yn lladd ein priddoedd.

Rydym bellach yn dysgu sut mae deunydd organig pridd yn effeithio'n fawr ar y cylch carbon cyfan, ac y gallai'r ffordd yr ydym yn rheoli ffermydd, gwlyptiroedd naturiol a glaswelltiroedd fod yn allweddol i ddatrys y bygythiad mwyaf sy'n wynebu'r blaned—newid yn yr hinsawdd.

Efallai mai'r ffordd yr ydym yn tyfu ein bwyd sy'n cyfrannu fwyaf at darfu ar y gylchred garbon. Y cyfle gorau i adfer y cydbwysedd carbon a'r hinsawdd yw newid y ffordd yr ydym yn ffermio ac yn tyfu ein bwyd.

Pam mae pridd mor bwysig?

- Mae pridd yn ferw o fywyd. Mae mwy o organebau byw mewn llond llaw o bridd nag sydd o bobl ar y blaned.
- Mae Pridd yn darparu llw o wasanaethau hanfodol i bobl a'r blaned.
- Mae pridd yn rhoi bwyd ar ein platiau, yn puro ein dŵr, yn ein hamddiffyn rhag llifogydd ac yn brwydro yn erbyn sychder. Mae hefyd yn allweddol i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd gan ei fod yn dal ac yn storio llawer iawn o garbon.
- Nid oes unrhyw sicrwydd bwyd heb briddoedd iach. Amaethyddiaeth yw'r unig ddiwydiant hanfodol ond mae ffermio yn cael un o'r effeithiau mwyaf ar iechyd y pridd. Mae ffermio dwys yn dileu rhywogaethau sy'n byw yn y pridd – rhywogaethau sy'n rhoi ffrwythlondeb i'r pridd. Mae sut rydyn ni'n ffermio heddiw yn dinistrio ein gallu i fwydo'r blaned yn y dyfodol.
- Mae creu pridd newydd yn cymryd mwy o amser na'r bywyd dynol cyffredin. Mae angen i ni warchod a chadw pridd – mae'n adnodd byw ac yn gyfyngedig.

Beth sydd yn y fantol—

Pam mae angen i ni drin pridd yn well?

Tra bod newid hinsawdd wedi effeithio ar ansawdd pridd o amgylch y byd yn y blynyddoedd diwethaf, i'r gwrthwyneb, gall pridd effeithio ar newid hinsawdd hefyd. Mae pridd y Ddaear yn amsugno tua chwarter yr holl allyriadau dynol bob blwyddyn, gyda chyfran fawr o hwn yn cael ei storio mewn mawndir neu rew parhaol. Yn anffodus, mae'r cynefinoedd Arctig hyn ar flaen y gad o ran cynhesu byd-eang a gallai'r CO₂ ychwanegol a ryddheir gyflymu'r argyfwng hinsawdd.

Fel arfer, mae glaw yn suddo i'r pridd, ond lle mae'r strwythur yn torri i lawr, mae'n rhedeg oddi ar gaeau yn lle hynny, gan fynd â gwrtaith a chemegau sy'n cael eu cludo i ddyfrffyrdd, gan niweidio poblogaethau planhigion dyfrol a bywyd gwyllt.

Er bod y peryglon yn cyflwyno haen arall yn y frwydr am ddyfodol gwyrddach, mae pridd yn cynnig un o'r atebion gorau ar gyfer dal carbon ar eu hennill, gan wella prosesau naturiol mewn ffyrdd cymharol gost-effeithiol. Mae'r rhan fwyaf o ddulliau dal carbon eraill yn ddrud iawn ond mae cwmnïau pridd yn UDA ac Awstralia wedi amcangyfrif costau isel. Mae yna gwmnïau hefyd sy'n ei gwneud hi'n bosibl i ffermwyr gael eu talu am ddefnyddio eu pridd i storio carbon.

Gallai ailgyflenwi a diogelu storfeydd carbon pridd y byd helpu i wrthbwysu hyd at 5.5bn tonnau o GHGs bob blwyddyn, yn yr UD yn unig.

Mae'n ateb anghofiedig sydd wedi'i anwybyddu i raddau helaeth ers amser maith ond bydd yn allweddol i'n hymdrechion i atal yr argyfwng hinsawdd.

Dewiswch Ddaear

PROSIECT
PRIDD CYMRU
WELSH SOIL
PROJECT

Pridd Cymru

Negeseuon Allweddol

- **Gwlypder pridd:** Rhagwelir y bydd y newidiadau a ragwelir yn yr hinsawdd yn achosi newidiadau mewn gwlybanaeth pridd. Bydd hyn yn effeithio ar sefydlogrwydd y stoc carbon pridd presennol a'r potensial ar gyfer dal a storio carbon; newid strwythur a swyddogaeth cymunedau biolegol pridd, ac effeithio ar gynhyrchiant amaethyddol.
- **Stoc carbon pridd:** Gall glawiad uwch gynyddu cynnwys carbon mewn priddoedd mwynol, lle gall deunydd organig Gronni, tra gall tymhereddau uwch leihau carbon mewn priddoedd organig mwy sensitif. Gan fod y rhagfynegiadau o gynnydd mewn tymheredd a chrynodiad tymhorol o law, mae'n anodd gwybod yn union sut y bydd stociau carbon yn newid gyda hinsawdd Cymru.
- **Gallu amaethyddol:** Rhagwelir y bydd maint y tir Gorau a Mwyaf Amlbwrpas yn cynyddu erbyn 2050 gan gynnig mwy o gyfle i ddarparu cynydau yn y dyfodol at ddefnyddiau bwyd a di-fwyd. Fodd bynnag, ar ôl 2050, rhagwelir y bydd cyfyngiadau sychder yn achosi dirywiad yn ansawdd y tir ac efallai y bydd angen mwy o ddyfrhau i fodloni gofynion dŵr cynydau. • **Bioleg pridd:** Gall sychder a thymheredd cynhesach effeithio ar gymunedau microbaidd y pridd, yn enwedig pan fo amodau hinsoddol yn hirfaith. Mae diffyg tystiolaeth ar gyfer rhagfynegiadau cywir.
- **Cywasgu ac erydiad:** Gallai tymhorau tyfu a phori hirach arwain at fwy o gywasgiad pridd ac erydiad gan dda byw a pheiriannau.

Ffynonellau

https://www.gov.wales/sites/default/files/publications/2022-08/review-welsh-soil-evidence_0.pdf

<https://businesswales.gov.wales/farmingconnect/land/soil/farming-connect-demonstration-network-welsh-soil-project>

<https://www.innovativefarmers.org/>

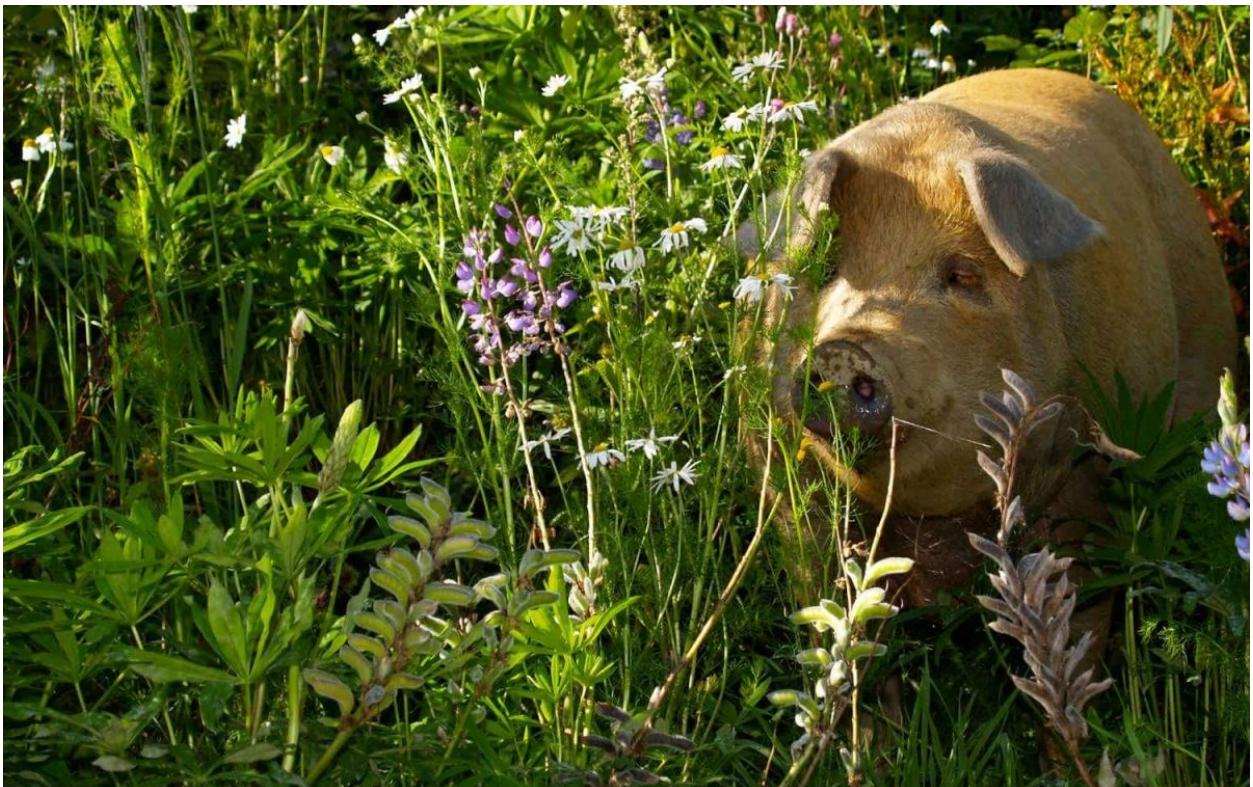
Astudiaeth Achos - Sepp Holzer

Yn tyfu bwyd uwchben llinell eira Awstria

Ac yn dechrau trwy adeiladu ei bridd

Wedi'i leoli yn Ramingstein ar lethrau Mynydd Schwarzenberg mae ei fferm (Krameterhof) yn gorwedd ar ddrychiadau amrywiol yn amrywio o 1100 i 1500 metr uwchben lefel y môr.

Yn gyffredinol, ystyrir bod yr amodau hinsoddol eithriadol o galed yn yr ardal yn amhriodol ar gyfer ffermio. Ond yn wahanol i'r coed tywyll bob ochr i'w fferm, mae rhwydwaith cymhleth o derasau, gwelyau uchel, pyllau, dyfrffyrdd a thraciau, wedi'u gorchuddio'n dda â choed ffrwythau a llystyfiant cynhyrchiol. Ar yr uchder hwn mae pawb arall wedi cefnu ar ffermio i goedwigaeth gwerth isel. Mae'n debyg mai'r fferm hon yw'r enghraifft orau o fferm permaddiwylliant sy'n cyd-fynd â byd natur ledled Ewrop, ac mae'n dyst i wrthryfel a sgil y Rebel Farmer.

Compostio

Gwella ein Priddoedd trwy wneud compost a lleihau gwastraff:

Byddwch yn dod i feddwl am gompost fel aur pan allwch weld pa ryfeddodau y gall ei wneud i'ch pridd. Mae compost wedi'i wneud yn dda yn ffynhonnell wych o ddeunydd organig. Wedi'i ychwanegu at y pridd neu at blanhigion cynhwysydd, bydd yn hybu gweithgaredd biolegol, yn atal afiechyd ac yn arwain at blanhigion cryfach, iachach gyda gwell cynnyrch. Ac, mae tomen gompost yn ffordd wych o brosesu'r holl wastraff organig a gynhyrchir yn ystod y flwyddyn. Dyma ein canllaw hawdd gydag awgrymiadau ar sut y gallwch chi wneud eich compost eich hun gartref.

Offer

Gellir gwneud compost sydd wedi pydru'n dda mewn pentwr syml wedi'i orchuddio, gan ei droi yn ôl ac ymlaen bob dau fis fel bod y deunyddiau'n cymysgu'n dda a bod y chwilod yn gallu cyrraedd y gwaith. Gall hyn fod ychydig yn flêr, fodd bynnag, felly mewn gerddi bach, rhandiroedd, neu sefyllfaoedd trefol, mae'n gwneud synnwyr i gael tomen gompost gynwysedig. Mae yna lawer o rai masnachol, neu gallwch chi wneud un yn hawdd o hen baletau neu bren arall wedi'i adennill. I wneud bin compost paled, cymerwch dri phaled pren a stanc a'u clymu gyda'i gilydd i ffurfio cilfach. Os oes gennych chi le, gallech chi osod dwy ardal gompost ochr yn ochr, fel y gall y deunyddiau gael eu troi o un i'r llall o bryd i'w gilydd.

Cynhwysion

Gellir rhoi bron unrhyw beth o darddiad organig drwy'r broses gompostio, ond mewn ardaloedd trefol, rhaid ichi fod yn ofalus ynghylch denu fermin. Cadwch at ychwanegu gwastraff gardd, papur a chardbord, a chroenion ffrwythau a llysiau. Mae angen rhwygo neu naddu deunydd pren cyn ei gompostio. Mae angen cymysgedd gwastad o ddeunydd 'gwyrdd' a 'brown' arnoch i wneud compost da.i

Mae deunyddiau 'gwyrdd' yn llawn nitrogen a gallent gynnwys: gwastraff cegin, chwyn, toriadau gwair, tiroedd coffi, darnau deiliog o blanhigion.

Mae deunyddiau 'brown' yn darparu carbon ac yn cynnwys: coesynnau prenaidd, brigau, gwellt, papur, cardbord.

Mae chwyn blynyddol ifanc yn iawn i'w ychwanegu cyn belled nad ydynt wedi mynd i had. Ond peidiwch ag ychwanegu chwyn lluosflwydd, oherwydd gallant oroesi yn y domen a lluos i chi roi'r compost yn ôl ar y pridd. Osgowch unrhyw grawn (bara, cwscws ac yn y blaen), cig a bwyd wedi'i goginio i osgoi denu fermin.

Compostio

'Rysáit' ar gyfer compost...

Bydd angen:

Cynhwysydd neu fin compost

Gwastraff gwyrdd (gan gynnwys gwastraff bwyd)

Deunydd brown

Cornel o'r ardd/gofod tu allan

Amser (4-6 mis+)

Cymysgwch wastraff gwyrdd gyda defnydd brown mewn rhannau cyfartal - deunydd wedi'i rwygo sy'n gweithio orau - gadewch iddo eistedd am 4-6 mis gan droi yn achlysurol. Defnyddiwch pan yn friwsionllyd a du.

Amser

Gall compost fod yn barod mewn cyn lleied â chwe wythnos, ond fel arfer mae'n cymryd ychydig yn hirach. Mae troi rheolaidd yn sicrhau bod pob rhan o'r domen wedi'i chompostio'n gyfartal ac nad yw'n mynd yn rhy boeth yn ystod y broses, a all ladd y bacteria aerobig hanfodol. Pan fydd y compost wedi'i drawsnewid yn wead du a briwsionllyd, mae'n barod i'w ddefnyddio fel ychwanegyn tomwellt neu bridd.

Os ydych chi'n bwriadu defnyddio'r compost i wneud swbstrad tyfu ar gyfer eich planhigion cynhwysydd, mae'n well ei orchuddio â tharp a gadael iddo aeddfedu am dri mis neu fwy. Bydd hyn yn sicrhau bod yr holl brosesau compostio wedi dod i ben ac na fydd unrhyw effaith andwyol ar dyfiant planhigion nac eginiaid pan gaiff ei ddefnyddio.

**Gadewch i ni
gael gwared ar
ein dwylo!!**